

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

21 mai 2019

mun. Chișinău

Colegiul Penal lărgit în componența:
președinte
judecători

Diaconu Iurie
Catan Liliana
Guzun Ion
Ghervas Maria
Mardari Dumitru

judecând, fără participarea părților, recursurile ordinare declarate de procurorul în procuratura de circumscripție Bălți Gavdiuc Valentina și de partea vătămată Muntean Serghei, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Bălți din 24 ianuarie 2019, în cauza penală privindu-l pe

MOLDOVANU Vitalie XXXXX, născut la
XXXXX, originar și domiciliat în XXXXX.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 05.09.2016 – 23.11.2017;

Instanța de apel: 18.01.2018 – 24.01.2019;

Instanța de recurs: 02.04.2019 – 21.05.2019.

Asupra recursurilor ordinare declarate, în baza actelor din dosar, Colegiul Penal lărgit

c o n s t a t ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Soroca (sediul central) din 23 noiembrie 2017, Moldovanu V. a fost achitat în baza art. 190 alin. (4) Cod penal, din motiv că fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii.

De asemenea, instanța a dispus anularea măsurii procesuale de constrângere - sechestru, aplicat prin încheierea Judecătoriei Soroca din 21 noiembrie 2016, pe 1/2 cotă parte din 63,51 % a bunului imobil cu nr. cadastral XXXXX amplasat în XXXXX, înregistrat cu drept de proprietate pe Moldovanu V. și Moldovanu O.

2. Prin rechizitoriu, Moldovanu V., a fost învinuit de comiterea faptei infracționale de escrocherie în următoarele circumstanțe: în perioada anilor 2006-2007, Muntean S. având drept scop edificarea unei stații pentru deservirea auto, s-a adresat către primăria or. Soroca, cu solicitarea de a i se oferi în locațiune un teren în intravilanul localității. La primărie, Muntean S. a aflat că urma să fie reziliat contractul de arendă încheiat cu Cazacu C., reprezentat de către Moldovanu V., din motivul neachitării plății de locațiune.

După care, Moldovanu V., reprezentând interesele lui Cazacu C. și abuzând de încrederea lui Muntean S., l-a convins pe ultimul să stingă datoriile pentru locațiune formate

până la acel moment, iar dânsul îi va permite să construiască o stație de deservire auto pe terenul respectiv. Începând cu anul 2007, Muntean S. a pornit construcția stației de deservire auto pe terenul cu suprafața de 0,30 ha, amplasat în or. Soroca str. Vasile Stroescu, 75, ce se afla în locațiune la cet. Cazacu C. din anul 2004. Ca rezultat al investițiilor financiare efectuate de Muntean S. la 20.11.2008 și la 03.12.2008, conform procesului-verbal de terminare a lucrărilor nr. 11 și a procesului-verbal de recepționare finală nr. 85, de către membrii comisiei de recepționare a fost dată în exploatare stația de deservire auto în care, deși documentar, investitor era înscris Cazacu C., la recepția finală a fost prezent Muntean S., care a și semnat procesele-verbale nominalizate, acesta din urmă fiind și proprietarul de facto al bunurilor.

În anul 2013, Moldovanu V., a abuzat de încrederea lui Muntean S., deoarece au avut o înțelegere anterioară ca după cumpărarea terenului cu suprafața de 0,47 ha, ca teren aferent stației de deservire auto, amplasat în XXXXX, acesta va fi delimitat în două părți egale, urmând ca pe acesta să continue activitatea stației de deservire auto ce aparține lui Muntean S. și parcare auto a lui Moldovanu V. Datorită faptului că pe terenul nominalizat se aflau construcțiile cu numerele cadastrale XXXXX, construite ca urmare a investițiilor cet. Muntean S., la 18.06.2013, acesta din urmă, din numele lui Moldovanu V., ce reprezenta interesele lui Cazacu C., care *de iure* era proprietar al acestor construcții, a depus o cerere la primăria or. Soroca, cu solicitarea de a i se vinde terenul aferent acestor construcții, amplasat în XXXXX, cu suprafața de 0,47 ha.

În urma examinării cererii, prin decizia nr. 33/13.1 din 03 octombrie 2013, Consiliul orașenesc Soroca a decis să-i vândă lui Cazacu C. terenul cu suprafața de 0,4724 ha, aferent construcției din XXXXX, cu numărul cadastral XXXXX, la un preț de 164762 lei, bani pe care Muntean S., i-a achitat în comun cu Moldovanu V., a câte 82381 lei fiecare. Însă, având ca scop dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane, prin înșelăciune și abuz de încredere, manifestată prin neacordarea potrivit înțelegerii anterioare a 1/2 din terenul aferent construcțiilor amplasate în XXXXX, Moldovanu V., la 24 aprilie 2014, reprezentând interesele proprietarului *de iure* Cazacu C., a înstrăinat o cotă în mărime de 63,51% la un preț de 108000 lei soției sale Moldovanu O., astfel cauzându-i părții vătămate, Muntean S., o daună în proporții mari, în sumă totală de 82381 lei.

Pe baza stării de fapt expuse mai sus, procurorul, *în drept*, a conchis că acțiunile inculpatului urmează a fi încadrate în baza art. 190 alin. (4) Cod penal - *escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere, cu cauzarea de daune în proporții mari.*

3. Legalitatea și temeinicia sentinței de achitare, în modul și termenul prevăzut de art. 401-402 Cod de procedură penală, a fost atacată cu apeluri de către procuror și partea vătămată Muntean S.

3.1. Procurorul a solicitat casarea sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Moldovanu V. să fie recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (4) Cod penal și să-i fie stabilită pedeapsa de 9 ani închisoare cu privarea de dreptul de a exercita funcții și

activități legate de gestionarea întreprinderilor pe un termen de 5 ani. Acțiunea civilă înaintată de partea-vătămată să fie admisă integral.

În motivarea cererii de apel, procurorul a făcut referire la următoarele argumente:

- inculpatul de la început a urmărit scopul de însușire a banilor de la Muntean S. abuzând de încrederea acestuia;

- lui Muntean S. i-a fost cauzată o pagubă în proporții mari, deoarece suma însușită ilegal de Moldovanu V. depășește suma de 77000 lei, la momentul comiterii infracțiunii. Nu au parvenit careva schimbări referitor la cuantumului pagubei în proporții mari, astfel, infracțiunea este corect calificată potrivit art. 190 alin. (4) Cod penal;

- din materialele examinate de instanța de judecată s-a constatat că inculpatul inițial urmărea scopul de cupiditate, însușind suma de 82381 lei de la partea-vătămată prin înșelăciune și abuz de încredere;

- inculpatul nu neagă faptul că a primit banii în sumă de 82381 lei și i-a achitat în casă, iar prezența veniturilor stabile din activitatea de întreprinzător (inculpatul activează administrator la Secur-auto), indică faptul că, Moldovanu V. a fost în stare să-i achite lui Muntean S. suma de 82381 lei, totuși acesta nu a efectuat plata, nici lotul de pământ nu i-a fost transmis în proprietate părții-vătămate, în cazul dat fiind evident scop de acaparare a inculpatului Moldovanu V., care în scopul ascunderii urmelor infracțiunii a înstrăinat o parte din lot soției sale;

- inculpatul primind și însușind banii de la Muntean S. l-a dezinformat conștient pe acesta că va vinde lotul de pământ, care nu-i aparținea lui, însă sub tăcere a săvârșit cu bună credință și în conformitate cu legea, tranzacții patrimoniale cu soția sa, neavând intenția de a executa obligațiile asumate față de partea-vătămată;

- în cadrul cercetării judecătorești au fost prezentate probe care dovedesc că inculpatul a primit banii nu în calitate de împrumut, dar asumându-și prin înșelăciune obligații pe care ulterior a afirmat că a fost în imposibilitate să le execute;

- prima instanță a depășit limitele învinuirii formulate în rechizitoriul potrivit art. 325 alin. (1) Cod de procedură penală, fără careva temei legal, și anume instanța a concluzionat că prin acțiunile inculpatului nu se confirmă dobândirea ilicită a părții din bunul imobil procurat de partea-vătămată.

3.2. Partea vătămată, Muntean S., a solicitat casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatul să fie recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute art. 190 alin. (4) Cod penal, cu admiterea integrală a acțiunii civile.

În argumentarea celor solicitate apelantul a indicat următoarele considerente:

- partea acuzării a adus suficiente probe concludente și pertinente în scopul probării vinovăției inculpatului de cele incriminate prin rechizitoriu, existența intenției directe în acțiunile lui Moldovan V. a comiterii escrocheriei, acționând în grup cu Cazacu C., prin înțelegere prealabilă, prin înșelăciune și abuz de încredere au intrat în posesia unui lot de teren și a construcțiilor amplasate pe acesta;

- prima instanță eronat a apreciat declarațiile inculpatului făcute în cadrul ședințelor de judecată, interpretându-le în favoare lui;

- instanța nu a examinat sub toate aspectele acțiunile infracționale ale lui Moldovanu V.,

care a acționat cu vinovăție și intenție directă;

- latura obiectivă a infracțiunii de escrocherie a fost realizată prin abuzul de încredere, care a avut ca bază relații interpersonale stabilite între făptuitor și victimă;

- cu privire la acțiunea civilă înaintată de partea vătămată, apelantul a solicitat admiterea integrală a acesteia.

4. Prin decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Bălți din 24 ianuarie 2019 au fost respinse, ca nefondate, apelurile declarate, cu menținerea sentinței de achitare în privința lui Moldovanu V. fără modificări.

5. În partea descriptivă a deciziei, instanța de apel a specificat că, starea de fapt și de drept se află în concordanță deplină cu materialele cauzei și corect a fost statuată de către instanța de fond, nefiind prezente careva temeiuri de casare a sentinței. În plus, prima instanță a dat o apreciere corectă probelor și circumstanțelor cauzei penale, examinând probele administrate prin prisma utilității și veridicității lor, sub toate aspectele, complet și obiectiv, călăuzindu-se de Lege, just concluzionând asupra achitării inculpatului Moldovanu V. de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (4) Cod penal, din motiv că fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii.

Astfel, probele acumulate la urmărirea penală și cercetate în ședința instanței de fond și apel nu atestă existența în acțiunile lui Moldovanu V. a faptei infracționale prevăzută de art. 190 alin. (4) Cod penal.

Conform art. 6 alin. (1) Cod penal, *„persoana este supusă răspunderii penale și pedepsei penale numai pentru faptele săvârșite cu vinovăție”*, totodată potrivit art. 6 paragraful 1) și 2) al Convenției Europene a Drepturilor Omului, *„orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în mod public și în termen rezonabil, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.*

Vinovăția persoanei în săvârșirea faptei se consideră dovedită numai în cazul când instanța de judecată, călăuzindu-se de principiul prezumției nevinovăției, cercetând nemijlocit toate probele prezentate, iar îndoielile, care nu pot fi înlăturate, fiind interpretate în favoarea inculpatului și în limita unei proceduri legale, a dat răspunsuri la toate chestiunile prevăzute în art. 385 Cod de procedură penală.

La caz, instanța de apel a constatat că, în cadrul urmăririi penale, de către organul de urmărire penală, nu au fost administrate suficiente probe ce ar demonstra cu certitudine și îndubitabil că existența faptei incriminate ca fiind comisă de către Moldovanu V., în situația în care întreaga învinuire este bazată exclusiv pe declarațiile părții vătămate Muntean S. și a martorilor: Gonța S., Tudos Gh., Cazacu N., Abdalova L., Popovschi M., Andriuță A., Nastas S., Bușan M., Cernicov M., Guțu Vl. (care pe parcursul anilor 2007-2014 au îndeplinit diverse funcții în autoritățile publice locale din or. Soroca), nu au putut să furnizeze careva informații utile pentru cauza penală în sensul învinuirii aduse în rechizitoriu, sau pentru constatarea circumstanțelor indicate în art. 385 Cod de procedură penală.

Mai mult, procurorul la etapa judecării cauzei în instanța de apel, a făcut referire și a pledat pentru cercetarea aceluiași declarații și probe scrise, care au servit obiectul examinării

și analizei a primei instanțe, care a ajuns la concluzia corectă de achitare, fără a fi prezentate la etapa verificării probatoriului dat de către instanța de apel a altor probe noi, care ar demonstra cu vehemență existența infracțiunii de escrocherie, or, organul de urmărire penală în acest caz a acționat unilateral și neobiectiv, neadministrând suficiente probe, dar și neefectuând întreg ansamblul de acțiuni procesuale, care să demonstreze existența infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (4) Cod penal în acțiunile inculpatului.

Instanța de apel a considerat că, în acest caz, organul de urmărire penală i-a înaintat învinuirea lui Moldovanu V., axându-se doar pe declarațiile părții vătămate Muntean S. și a unor martori, care nu au confirmat învinuirea înaintată, și nici nu au furnizat careva informații utile în sensul învinuirii aduse în rechizitoriu.

Muntean S. fiind audiat în ședința instanței de fond, a negat cu vehemență că a cunoscut despre faptul că contractul de locațiune era perfectat pe Î.I. „Cazacu C.” afirmând că a fost indus în eroare de către Moldovanu V. referitor la beneficiarul formal al locațiunii. În versiunea acestuia înaintată în instanța de judecată, dânsul ar fi aflat despre existența lui Cazacu C. abia doar în timpul construcțiilor.

Alegațiile apelantului indicate au fost respinse de instanța de apel, deoarece versiunea dată a fost dezaprobată chiar reieșind din declarațiile lui Muntean S. făcute la diferite faze ale prezentei cauze penale și anume din plângerea înaintată de Muntean S. Serviciului Nord al Centrului Național Anticorupție din 10.10.2014, precum și în declarațiile din procesul-verbal de audiere a martorului din 10.10.2014, acesta a declarat *că a aflat încă din start de la primărie, că locatarul terenului de pe XXXXX, este Cazacu C., a aflat încă din start de la primărie, că locatarul terenului de pe str. Vasile Stroiescu, 75 „C”, este Cazacu C.* Faptul că ar fi făcut careva plăți pentru arendă în baza borderourilor de plată eliberate pe numele lui Cazacu C., iar semnătura „Cazacu” aplicată pe bonurile de plată i-ar aparține. Apoi, a solicitat autorizația de construcție de la primăria Soroca în luna aprilie 2007, semnând din numele lui Cazacu C. Prin urmare, reieșind din documentația de proiect, lucrările ar fi început în 2008, însă reieșind din declarațiile martorilor audiați precum și ale inculpatului, lucrările la oficiu cu vulcanizare ar fi fost începute de Moldovan V. în mai-iunie 2007 (acesta fiind și sancționat pentru construcție fără autorizație), iar lucrările de construcție la spălătoria auto și stația de deservire au început în septembrie 2007. Astfel, Munteanu S. cunoștea din start că terenul era arendat de Î.I. „Cazacu C.”

Urmează a fi reiterat însuși faptul că, nici inculpatul nu a negat faptul că împreună cu Muntean S., au procurat de la primăria or. Soroca un teren, pe care în bază de procură au înregistrat dreptul de proprietate după Cazacu C., achitând ambii în părți egale prețul de vânzare-cumpărare. Terenul în cauză s-a aflat în arendă la Cazacu C., însă a fost gestionat de Moldovanu V. în bază de procură, iar Muntean S. cu acordul ultimului a construit clădirea stației de deservire auto. După procurarea terenului Moldovanu V. acționând în baza de procură, a fost de acord să-l partajeze cu transmiterea părții unde era amplasată clădirea stației de deservire auto în proprietate lui Muntean S. După întocmirea proiectului de partajare a terenului între Muntean S. și Moldovan V. a apărut un conflict referitor la modalitatea de împărțire a acestuia.

Muntean S. refuza să accepte partajarea terenului cu nr. cadastral XXXXX, acesta nu avea un act valabil, care să-i permită aflarea pe teritoriu, precum și faptul că firma lui Muntean nu avea actele permise de la primărie care să-i permită activitatea de mai departe. Imobilele erau înscrise încă pe Î.I. „Cazacu C.”, Moldovan V. ca reprezentant prin procură al proprietarului avea toate motivele să se îngrijoreze că va fi sancționat de către organele abilitate cu funcții de control pentru acțiunile lui Muntean. În confirmarea acestui fapt vin declarațiile tuturor martorilor, care au explicat că în perioada anilor 2006-2013, în baza cererii depuse din numele lui Cazacu C. a fost transmis în arendă terenul cu destinație pentru construcții amplasat pe str. V. Stroescu, or. Soroca, care ulterior în baza deciziei Consiliului orășenesc Soroca a fost vândut de facto lui Muntean S. și Moldovanu V. După procurarea terenului Moldovanu V. a depus cerere privind formarea unui bun imobil cu ieșire la fața locului și întocmirea variantelor de divizare a bunului dat. În cadrul întocmirii actelor au fost propuse două variante de divizare a terenului. Din cauza conflictului iscat între Muntean S. și Moldovanu V., referitor la variantele propuse de partajare, nu a fost înregistrat dreptul de proprietate după persoanele date, până la moment terenul nu a fost partajat, proprietarul *de iure* fiind Cazacu C. și Moldovanu O.

Prin urmare, instanța de apel a conchis că între părți au avut loc relații civile, deoarece partea vătămată Muntean S., prin intermediul inculpatului Moldovanu V. și cu permisiunea lui, a acționat din numele lui Cazacu C., în baza procurii, a început construcția stației de deservire auto, pe terenul cu suprafața de 0,30 ha, amplasat în XXXXX, ce se afla în locațiunea lui Cazacu C. din anul 2004. Ca rezultat al investițiilor financiare efectuate, Muntean S., la 20.11.2008 și la 03.12.2008, conform procesului-verbal de terminare a lucrărilor și respectiv procesul-verbal de recepționare finală a dat în exploatare stația de deservire auto. Investitor fiind înscris Cazacu C., însă la recepția finală a fost prezent Muntean S., care a și semnat procesele-verbale nominalizate mai sus, el fiind proprietarul de facto al acestor bunuri imobile.

Ulterior, prin decizia nr. 33/13.1 din 03.10.2013 a Consiliului orășenesc Soroca s-a decis de a-i vinde cet. Cazacu C. terenul cu suprafața de 0,4724 ha, aferent construcțiilor din XXXXX, cu numărul cadastral XXXXX, la un preț de 164762 lei, bani pe care Muntean S. i-a achitat în comun cu Moldovanu V., a câte 82381 lei fiecare.

Argumentele acuzatorului de stat precum că inculpatul inițial urmărea scopul de cupiditate, însușind suma de 82381 lei de la partea-vătămată prin înșelăciune și abuz de încredere, instanța le-a respins ca fiind neîntemeiate. Procurorul nu a demonstrat că cei 82381 lei au fost însușiți prin escrocherie de către Moldovanu V., întrucât banii au fost achitați la ghișeul băncii pentru privatizarea terenului de către Î.I. „Cazacu C.” La moment, cota-parte din dreptul de proprietate asupra terenului, care urmează să fie transferat pe numele lui Munteanu S., este înscris după Î.I. „Cazacu C.”, iar Moldovanu V. a deținut împuterniciri de la Cazacu C. de a înstrăina bunurile imobile după bunul plac și deține în continuare acordul verbal al acestuia de a dispune de bunurile imobile (împuternicirile urmând a fi perfectate la momentul oportun), însă Moldovanu V. nu deține aceste bunuri în proprietate. Prin urmare, alegațiile procurorului sunt în contradicție cu circumstanțele cauzei.

Pe cale de consecință, instanța de apel a reținut că pe parcursul examinării prezentei cauze, partea acuzării nu a prezentat careva probe noi, admisibile, pertinente, concludente și utile care ar demonstra vinovăția inculpatului. Raportând situația dată, la practica CtEDO, instanța de apel a menționat că în ședința instanței de apel acuzatorul de stat, de fapt a susținut toate probele administrate la etapa urmăririi penale și a cercetării judecătorești, bazate de altfel pe dubii, fără însă a prezenta careva alte probe noi, declarații ale martorilor, înscrisuri, sau alte acte ce ar identifica și înlătura presupunerile și dubiile admise în cadrul acestei cauze penale și ar permite după caz modificarea concluziei de achitare și permiterea reaprecierii probatoriului, în vederea pronunțării unui act judecătoresc de condamnare.

6. Nefiind de acord cu soluția pronunțată de instanța de apel, procurorul și partea vătămată au declarat recursuri ordinare.

6.1. Procurorul solicită casarea deciziei instanței de apel, cu remiterea cauzei la rejudecare în aceeași instanță, în alt complet de judecată.

În recurs, partea acuzării evidențiază că, prin probele examinate cu certitudinea s-a constatat, că Moldovanu V. prin înșelăciune și abuz de încredere a obținut de la cet. Muntean S. suma de 82381 lei. Faptul achitării banilor de către partea vătămată nu este negat de inculpat. La caz, este evident că partea-vătămată a fost înșelată de inculpat, întrucât primul nu a primit nici banii înapoi, nici lotul de teren. Moldovanu V. inițial urmărea scopul de cupiditate și nu dorea îndeplinirea angajamentului asumat. În instanța de judecată inculpatul a declarat că este de acord cu restituirea sumei de bani sau eliberarea lotului de teren împreună cu construcții, însă în realitate acest fapt nu corespunde adevărului, întrucât Munteanu S., începând cu anul 2013 nu a primit nici pământ nici banii, dar inculpatul prin orice metodă se eschivează de la restituirea pagubei cauzate prin infracțiune.

În opinia recurentului, este evident faptul că dosarul tehnic a fost confecționat în scopul evitării răspunderii penale pentru cele comise, iar înscrierea bunului după o altă persoană, care nu cunoștea despre acțiunile lui Moldovanu V., denotă despre intențiile criminale ale inculpatului. Intenția criminală este confirmată și prin întocmirea tănuită cu partea-vătămată a unor tranzacții. Asupra acestor argumente, indicate în apelul procurorului, urma să se expună instanța de apel.

Reieșind din cele expuse mai sus, este evident faptul, că Moldovanu V. inițial, urmărea scopul de însușire a banilor de la Muntean S. abuzând de încrederea ultimului. Instanța de apel, a considerat, că între părți au avut loc niște relații civile, iar Muntean S. putea să-și apere drepturile sale adresându-se în ordinea procedurii civile. Concomitent, instanța de apel a indicat că procurorul nu a demonstrat că suma de 82381 lei au fost însușiți prin escrocherie de Moldovanu V., întrucât banii au fost achitați la ghișeul băncii, pentru privatizarea terenului de către Î.I. „Cazacu C.” Însă, instanța de apel a omis să se expună asupra faptului că Moldovanu V., la 24.04.2014, reprezentând interesele proprietarului *de iure* Cazacu C., a înstrăinat o cotă în mărime de 63,51 % la un preț de 108000 lei către soția sa Moldovanu O. și faptul că Moldovanu V. a avut o înțelegere cu Muntean S. ca după cumpărarea terenului aferent stației de deservire auto, acesta va fi delimitat în două părți egale, urmând ca pe acesta să continue activitatea stația de deservire auto ce aparține lui Muntean S. și parcare auto a lui Moldovanu V.

Erorile comise de instanța de fond au fost menținute și de instanța de apel care, în conformitate cu prevederile pct. 14 din Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 22 din 12.12.2005, era obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate de apelant. Nepronunțarea instanței de apel asupra tuturor motivelor invocate echivalează cu nerezolvarea fondului cauzei, iar decizia urmează a fi casată cu rejudecarea din nou a cauzei în apel.

În drept, cererea de recurs a procurorului este fundamentată pe temeiul de casare stipulat de pct. 6) din alin. (1) al art. 427 Cod de procedură penală.

6.2. Partea vătămată solicită casare integrală a deciziei instanței de apel, rejudecarea cauzei, cu recunoașterea inculpatului vinovat în baza art. 190 alin. (4) Cod penal și cu admiterea integrală a acțiunii civile.

Recurentul menționează că partea acuzării a adus suficiente probe concludente și pertinente în scopul probării vinovăției inculpatului de comiterea infracțiunii de escrocherie.

În urma plângerii depuse de către Muntean S. cu privire la atragerea la răspunderea penală a lui Moldovan V., a fost pornită urmărirea penală pe faptul că ultimul care acționând în grup cu Cazacu C., prin înțelegere prealabilă, prin înșelăciune și abuz de încredere, au intrat în posesia unui lot de teren și a construcțiilor amplasate pe acesta.

Prima instanță a apreciat eronat declarațiile inculpatului făcute în cadrul ședințelor de judecată, potrivit cărora Moldovanu V. a declarat că este de acord să transfere dreptul de proprietate asupra terenului delimitat și a construcțiilor aferente, ignorând propriile declarații în urma somației din 22.12.2016, adresată atât lui Cazacu C., cât și lui Moldovanu V., acestea au fost lăsate fără răspuns. Această versiune a inculpatului a apărut pe parcursul examinării cauzei penale date, care poartă un caracter pur declarativ, el neavând intenția de a transmite dreptul de proprietate asupra construcțiilor și a terenului, după cum a fost înțelegerea.

Instanța nu a dat o apreciere critică versiunii înaintate de inculpat, cu privire la disponibilitatea transferării dreptului de proprietate pe numele lui Muntean S. Or, inculpatul nu a avut nici un impediment, nici la urmărirea penală, nici în instanța de fond, nici în cea de apel de a-și onora obligațiile asumate în urma promisiunilor făcute și a înțelegerii prelabile, pe care de altfel le recunoaște în cadrul examinării cauzei penale, fapt care denotă cu desăvârșire existența intenției directe din partea inculpatului de a deposeda partea vătămată de bunurile sale. Anume inacțiunile lui Moldovanu V. denotă intenția directă de a nu-și onora obligațiile asumate în urma promisiunii.

Latura obiectivă a infracțiunii este realizată prin abuzul de încredere care are la bază relații interpersonale stabilite între făptuitor și victimă, care la rândul lor au în suport relații de prietenie, de afaceri, care având amprenta încrederii, sunt exploatare cu rea-voință de potențialul escroc la realizarea scopului infracțional.

Or, să nu fi existat promisiunea anterioară de transferare a dreptului de proprietate, Muntean S. nu ar fi făcut investițiile financiare și nu ar fi construit imobilele, fapt de care s-a folosit inculpatul cunoscând că dreptul de proprietate apare doar la momentul înregistrării acestuia în Registrul bunurilor imobile.

De către instanța de apel a fost greșit reținut faptul că Muntean S. (partea vătămată) fiind audiat ședința instanței de fond, a negat cu vehemență că a cunoscut că contractul de

locațiune era perfectat pe Î.I. „Cazacu C.” afirmând că a fost indus în eroare de către Moldovanu V. referitor la beneficiarul formal al locațiunii. Instanța de apel își depășește limitele judecării apelului, prin dezbaterea și motivarea unei versiuni care nu a fost niciodată înaintată de partea vătămată. Întrucât Muntean S., a declarat expres că cunoștea că arendașul formal este Î.I. „Cazacu C.”.

Pe de o parte, instanța de apel a atenționat asupra faptului că investițiile financiare au fost făcute de Muntean S., care a semnat procesele-verbale de recepție finală din 20.11.2008 și din 03.12.2008, el fiind proprietarul *de facto* al acestor bunuri imobile, însă acestea continuă să fie înregistrate pe o persoană terță. În același timp, instanța de apel nu reține intenția directă a inculpatului de a nu perfecta actele necesare și de transferare a dreptului de proprietate asupra imobilului în litigiu conform înțelegerii prealabile avute cu partea vătămată.

Recurentul menționează că instanța de apel a admis și eroarea de drept prevăzută de art. 427 alin. (1) pct. 5) Cod de procedură penală judecând cauza fără citarea legală a unei părți - Cazacu C. deși acesta a fost recunoscut în calitate de parte civilmente responsabilă, totuși nu a fost legal citat și atras în cadrul prezentului dosar.

Instanța de apel nu s-a expus asupra tuturor temeiurilor invocate în cererea de apel depusă de partea vătămată, limitându-se doar la combaterea apelului procurorului. Astfel instanța a lăsat fără motivare argumentul din apelul părții vătămate cu privire la înstrăinarea către soția inculpatului 63,51% din terenul cu nr. cadastral XXXXX situat în XXXXX, Moldovanu O. în baza procurii eliberate de Cazacu C., în perioada când deja era situația de conflict.

Din decizia instanței de apel reiese o vastă trimitere la practica CtEDO, instanța expunând mai multe critici vizavi de cursul urmăririi penale cu indicarea normelor din legislația națională în acest sens, însă nu combate poziția acuzării în sensul existenței înțelegerii prealabile dintre părți, inducerea în eroare a victimei prin crearea aparenței de îndeplinire a promisiunii și prezentarea greșită a situației de către inculpat.

În drept, partea vătămată își întemeiază cererea de recurs pe temeiurile de casare prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 5) - 6) Cod de procedură penală.

7. În conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, avocatul Bejenar D. acționând în numele inculpatului a depus referință privitor la recursurile declarate de procuror și partea vătămată solicitând respingerea acestora, ca fiind nefondate, cu menținerea deciziei instanței de apel.

8. Judecând recursurile ordinare declarate, în raport cu actele cauzei, Colegiul Penal lărgit ajunge la concluzia că acestea urmează a fi admise, inclusiv din alte motive decât cele expuse de recurenți, pentru următoarele considerente.

Cu titlul preliminar, se relevă că obiectul cenzurii instanței de recurs este limitat la analiza chestiunilor de drept în privința cărora instanțele de fond au admis erori procesuale, respectiv rațiunea și finalitatea exercitării acestei căi de atac, se rezumă la înlăturarea erorilor de drept admise de instanța ierarhic inferioară la etapa precedentă de judecare a cauzei, regulă stipulată și în art. 434 Cod de procedură penală.

În concordanță cu dispoziția art. 414 Cod de procedură penală, chestiunile de fapt asupra cărora trebuie să se pronunțe prima instanță și care, prin apel, se transmit instanței de apel, cuprind următoarele aspecte: *dacă fapta reținută a fost săvârșită ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și, dacă da, în ce împrejurări a fost comisă, dacă există circumstanțe atenuante și agravante, dacă probele corect au fost apreciate prin prisma art. 101 Cod de procedură penală.* În ceea ce privește chestiunile de drept pe care urmează să le soluționeze instanța de apel, acestea se referă la: *dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just, dacă normele de drept procesual sau penal au fost corect aplicate.*

Atunci când se constată încălcări ale prevederilor legale referitoare la chestiunile nominalizate supra, hotărârea instanței de apel urmează a fi desființată, cu dispunerea rejudecării cauzei. În acest sens, instanța de recurs se conduce de prevederile art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, potrivit cărora judecând recursul, instanța este în drept să-l admită, cu casarea totală a hotărârii atacate și cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată, atunci când erorile judiciare nu pot fi corectate la această etapă a procedurilor.

La caz, cererile de recurs depuse de procuror și partea vătămată Muntean S., în esență, prezintă elemente de similitudine în conținut, întrucât ambii recurenții invocă critici ce țin preponderent de soluția achitării inculpatului în raport cu învinuirea adusă acestuia prin rechizitoriu în temeiul art. 190 alin. (4) Cod penal, din atare considerente Colegiul Penal lărgit le va examina într-un singur context.

În expunerea de motive, care au stat la baza soluției de admitere a recursurilor declarate, instanța pornește de la aceea că, declanșând o continuare a judecării cauzei în fond, apelul este o cale de atac sub aspect de fapt și de drept, întrucât odată exercitat produce un efect devolutiv complet asupra fondului cauzei, prin alte cuvinte provoacă un control integral atât vizavi de circumstanțele de fapt, cât și asupra celor de drept, în privința persoanelor care l-au declarat și privitor la argumentele avansate de acestea, în latura penală și cea civilă.

Articolul 417 alin. (1) pct.7)-8) Cod de procedură penală stipulează expres că decizia instanței de apel trebuie să cuprindă fondul apelurilor și temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea acestora, precum și motivele adoptării unei atare soluții. Pe de altă parte, la etapa judecării cauzei de către instanța de apel rămâne valabilă regula reglementată de legislator în art. 325 alin. (1) Cod de procedură penală, potrivit căreia orice cauză urmează a fi judecată numai în privința persoanei puse sub învinuire și numai în limitele învinuirii formulate împotriva acesteia prin rechizitoriu. În cazul în care, instanța de apel nu îndeplinește prevederile legale expuse supra, aceasta echivalează cu nerezolvarea fondului apelurilor declarate, fapt ce atrage după sine casarea deciziei adoptate.

Analizând actul adoptat de instanța de apel, în raport cu erorile semnalate de recurenți, Colegiul Penal lărgit constată că instanța a eșuat să se expună argumentat asupra tuturor capetelor de cereri declarate de procuror și partea vătămată, axându-se preponderent pe aceleași raționamente expuse și de prima instanță în favoarea achitării inculpatului, cu respingerea lor ca nefondate. Totodată, se observă că instanța de apel, odată ce a ajuns la aceeași concluzie de nevinovăție a inculpatului, ca și prima instanță, nu a pătruns în esența

problemei de drept deduse judecării, ci în linii generale a statuat că Moldovanu V. nu se face vinovat de cele imputate prin rechizitoriu din trei motive, care nu se conciliază între ele și, în fond, reprezintă temeuri diferite de achitare, stipulate de art. 390 Cod de procedură penală: *fapta inculpatului nu constituie infracțiune, între părți existând rapoarte de ordin civil, în acțiunile inculpatului nu se întrunesc elementele infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (4) Cod penal, procurorul nu a adus probe în confirmarea învinuirii imputabile inculpatului.*

În jurisprudența sa constantă, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, reamintește cu fiecare ocazie posibilă că echitatea unei proceduri se apreciază în raport cu ansamblul acesteia, iar efectul art. 6 § 1 este, *inter alia*, de a plasa „tribunalul” sub o obligație de a proceda la o examinare corespunzătoare a pledoariilor, argumentelor și probelor din dosar, fără a prejudicia propria apreciere a acestora. Efectuând o analiză textuală a părții motivante a deciziei instanței de apel se impune conchiderea că aceasta nu cuprinde relevarea considerentelor și temeiurilor legale asupra concluziilor formate în rezultatul verificării sentinței contestate de procuror și partea vătămată, în raport cu motivele invocate de aceștia și circumstanțele incidente cauzei. Or, în speță, era necesar ca în mod judicios, cu o argumentare temeinică și suficientă, să fie rezolvate problemele de drept apărute în cadrul judecării, cu excluderea contradicțiilor și incertitudinilor la care fac referire părțile, având în vedere că, lipsa unei motivări corespunzătoare dintr-o hotărâre judecătorească afectează grav echitatea procedurii.

Prin urmare, toate acestea denotă că recurenții au dreptate afirmând că instanța de apel vădit tendențios a menținut statuările din sentința de achitare pronunțată de prima instanță, fără a se expune asupra criticelor apelanților și fără a verifica vinovăția inculpatului raportând-o la circumstanțele din rechizitoriu. De altfel, atunci când unei persoane i se reproșează săvârșirea unei fapte penale și i se aduce o acuzație, aceasta trebuie să fie bazată pe probe pertinente, veridice și concludente care ar dovedi, dincolo de orice îndoială rezonabilă, că fapta există, constituie infracțiune și a fost comisă anume de inculpat în circumstanțele descrise în actul de învinuire.

În speță, atât prima instanță, cât și cea de apel, făcând abstracție de prevederile art. 325 alin. (1) din Codul de procedură penală, potrivit căruia cauza poate fi judecată numai în limitele învinuirii formulate în rechizitoriu, au analizat mai multe circumstanțe de fapt ce nu se subscriu învinuirii imputabile inculpatului ajungând la concluzia despre nevinovăția lui Moldovanu V. în baza art. 190 alin. (4) Cod penal.

Potrivit textului incriminator, Moldovanu V., *de facto*, a fost pus sub învinuire pentru că, în anul 2013, abuzând de încrederea lui Muntean S., cu care a avut o înțelegere prealabilă privitor la cumpărarea în comun a unui teren cu suprafața de 0,47 ha, pentru ca acesta ulterior procurării să fie delimitat în două părți egale, a dus în eroare partea vătămată care a investit în procurarea terenului sumă totală de 82381 lei, neconferindu-i dreptul de proprietate asupra acestuia. Mai mult, Moldovanu V., la 24 aprilie 2014, reprezentând interesele proprietarului *de iure* Cazacu C., a înstrăinat o cotă în mărime de 63,51% din terenul procurat cu suprafața de 0,47 ha, la un preț de 108000 lei, soției sale Moldovanu O., astfel prejudiciind partea vătămată.

Instanțele de fond, neraportând această bază factologică la materialele cauzei și probele susținute de procuror în favoarea învinuirii, au conchis că:

„Atât pe parcursul urmăririi penale, cât și în cadrul examinării cauzei inculpatul Moldovanu V. nu a negat faptul că, împreună cu Muntean S., au procurat de la primăria orașului Soroca un teren, pe care în bază de procură au înregistrat dreptul de proprietate după Cazacu C., achitând ambii în părți egale prețul de vânzare-cumpărare. Anterior faptului dat, terenul în cauză s-a aflat în arendă la Cazacu C., însă a fost gestionat de Moldovanu V. în bază de procură, iar Muntean S. cu acordul ultimului a construit clădirea stației de deservire auto. După procurarea terenului Moldovanu V. acționând în baza de procură, a fost de acord să-l partajeze cu transmiterea părții unde era amplasată clădirea stației de deservire auto în proprietate lui Muntean S. După întocmirea proiectului de partajare a terenului între Muntean S. și Moldovanu V. a apărut un conflict referitor la modalitatea de împărțire a terenului, care durează și până în prezent. Datorită acestui conflict și a faptului că au expirat împuternicirile de la Cazacu C., Moldovanu V. nu a reușit să execute obligația asumată referitor la transmiterea terenului lui Muntean S.

Acțiunile întreprinse de inculpatul Moldovanu V. nu au fost apreciate drept metode sub care se prezintă escrocheria, deoarece prin intermediul acestor acțiuni, inculpatul nu a exercitat careva influență asupra conștiinței și voinței victimei, nu a denaturat informația despre sine, nu a utilizat careva documente, împrejurări fictive sau false, dezinformându-l conștient asupra realității.

Nu s-a constatat intenția inculpatului de a se eschiva de la executarea obligației asumate sau cu atât mai mult, refuzul de a înregistra dreptul de proprietate asupra părții de teren care-i revine părții vătămate conform înțelegerii.”

Colegiul Penal lărgit constată că concluziile instanțelor ierarhic inferioare despre nevinovăția inculpatului de comiterea infracțiunii de escrocherie nu au fost formulate în urma unei analize coroborate a probatoriului administrat în cauză, ci mai degrabă acestea rezultă preponderent din versiunea inculpatului expusă în cadrul cercetării judecătorești. De altfel, în cadrul cercetării judecătorești se administrează probe anume pentru lămurirea faptelor și împrejurărilor importante, sub toate aspectele, în condiții de nemijlocire, publicitate și contradictorialitate, în scopul perceperii directe a probelor de către instanța de judecată pentru formularea opiniei vizavi de vinovăția/nevinovăția persoanei trimise în judecată.

De principiu, desfășurarea procesului penal în contradictoriu presupune că instanțele, fiind imparțiale, își sprijină concluziile despre vinovăția sau nevinovăția persoanei deferite judecătii, verificând în prealabil declarațiile acesteia în coroborare cu celelalte probe acumulate în dosar, ceea ce la caz atât prima instanță, cât și cea de apel au eșuat să realizeze. În sensul celor menționate, instanța de recurs ține să noteze că, potrivit orientărilor de practică judiciară expuse în Hotărârea explicativă a Plenului Curții Supreme de Justiție privind sentința judecătorească, la adoptarea acesteia, indiferent de tipul ei, instanțele trebuie să se bazeze pe probele exacte din dosar, verificând toate versiunile înaintate de părți și înlăturând divergențele apărute, cu aprecierea probatoriului în modul corespunzător prevăzut de lege.

La caz, rezultând din partea descriptivă a deciziei instanței de apel, se constată că instanța a omis să facă verificările de rigoare vizavi de criticele semnalate de apelanți și să argumenteze admiterea sau respingerea acestora, ci doar în linii generale a exclamat faptul că procurorul nu a adus careva probe indubitabile pentru a se putea statua asupra vinovăției lui Moldovanu V. de comiterea infracțiunii de escrocherie realizată în privința părții vătămate Muntean S.

Instanța de recurs nu neagă faptul că, în această cauză, concluziile despre nevinovăția persoanei deferite judecării pot fi făcute de instanța de apel, însă pentru o atare conchidere Curtea de Apel urmează să aducă contraargumente la cele invocate de partea acuzării și partea vătămată în cererile de apel și să analizeze nevinovăția persoanei în raport cu învinuirea adusă acesteia și probele acumulate în dosar.

Pe lângă cele expuse supra, Colegiul ține să evidențieze că sunt întemeiate criticele părții vătămate din cererea de recurs, în partea în care se menționează că: *„Instanța de apel nu s-a expus asupra tuturor temeiurilor invocate în cererea de apel depusă de partea vătămată, limitându-se doar la combaterea apelului procurorului. Astfel instanța a lăsat fără motivare argumentul din apelul părții vătămate cu privire la înstrăinarea către soția inculpatului 63,51% din terenul cu nr. cadastral XXXXX situat în XXXXX, Moldovanu O. în baza procurii eliberate de Cazacu C., în perioada când deja era situația de conflict.*

Din decizia instanței de apel reiese o vastă trimitere la practica CtEDO, instanța expunând mai multe critici vizavi de cursul urmăririi penale cu indicarea normelor din legislația națională în acest sens, însă nu combate poziția acuzării în sensul existenței înțelegerii prealabile dintre părți, inducerea în eroare a victimei prin crearea aparenței de îndeplinire a promisiunii și prezentarea greșită a situației de către inculpat.”

Totodată, Colegiul menționează că, o atenție sporită la rejudecarea acestei cauze de către instanța de apel urmează a fi acordată faptului delimitării relațiilor civile existente între părțile din proces și ilicitul penal imputat inculpatului.

Ultima remarcă a instanței de recurs, se referă la erorile de drept admise de prima instanță, pe care nu le poate trece cu vederea. Analizând temeiurile de achitare formulate de prima instanță în partea descriptivă a sentinței și dispozitivul acesteia, se observă o neconcordanță în stabilirea temeiurilor ce au stat la baza achitării lui Moldovanu V., deoarece pe de o parte instanța a menționat că: *„între inculpat și partea vătămată există relații de natură civilă”*, iar pe de altă parte că: *„fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii”*, menționarea concomitentă a două temeiuri de achitare ce se exclud reciproc, în aceeași hotărâre judecătorească, este o eroare de procedură și în atare situație dispozitivul sentinței contravine raționamentelor instanței expuse în partea descriptivă a actului adoptat.

Fiind consecvenți în cele expuse, se notează că, de principiu, instanțele de judecată sunt obligate să demonstreze circumstanțele ce țin de nevinovăția inculpatului cu adoptarea unor soluții motivate, or, lipsa unor argumente plauzibile în vederea susținerii achitării persoanei atestă vicierea procedurii penale desfășurate la etapele precedente de judecare.

În mare parte soluția instanței de recurs de a dispune rejudecarea se bazează pe statuările Curții Europene în speța *Năvoloacă c. Moldovei (cererea nr. 25236/02)*, hotărârea din 16.12.2008, unde Curtea având a se pronunța asupra acestei cauze a considerat că

chestiunile care urmau a fi hotărâte de către Curtea Supremă de Justiție nu puteau fi examinate în mod corespunzător, ca chestiuni ce țin de un proces echitabil, fără o apreciere directă a probelor prezentate de partea apărării și partea acuzării (*a se vedea Botten v. Norway, 19 februarie 1996, §§ 52 și 53, Reports of Judgments and Decisions 1996-I și Popovici, citată mai sus, § 72*). Având în vedere că Curtea Supremă de Justiție nu are competența să facă o examinare directă a probatoriului administrat, ea are competența de a dispune rejudecarea cauzei de către instanța ierarhic inferioară. În cazul de față echitatea cere ca Curtea Supremă de Justiție să dispună rejudecarea cauzei.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se conducă de prevederile expuse în dispozițiile art. 436 Cod de procedură penală, care reglementează procedura de rejudecare și limitele acesteia, să judece cauza în strictă conformitate cu exigențele legii procesual-penale și să țină seama de cele invocate în prezenta decizie, având în vedere motivele casării ei, să înlătore omisiunile admise și să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în acord cu art. 417 Cod de procedură penală.

În subsidiar, Colegiul Penal lărgit menționează că, la rejudecarea cauzei de către instanța de apel, urmează a fi verificate inclusiv și criticele expuse de recurenți în cererile de recurs.

9. În conformitate cu art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul Penal lărgit

d e c i d e :

Admite recursurile ordinare declarate de procurorul în procuratura de circumscripție Bălți Gavdiuc Valentina și de partea vătămată Muntean Serghei, casează total decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Bălți din 24 ianuarie 2019, în cauza penală privindu-l pe Moldovanu Vitalie XXXXX, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată, pronunțată integral la 18 iunie 2019.

Președinte

Diaconu Iurie

Judecător

Catan Liliana

Judecător

Guzun Ion

Judecător

Ghervas Maria

Judecător

Mardari Dumitru